

mgr Maja Stańko-Kaczmarek

Wpływ wrażeń dotykowych na procesy uwagowe - mechanizm działania w kontekście arteterapii

Projekt badawczy nr 2011/01/N/HS6/02221, finansowany przez MNiSzW (lata 2011-2013).

Celem projektu jest **sprawdzenie hipotezy głoszącej, iż wrażenia dotykowe wpływają na zakres uwagi, a we wpływie tym pośredniczą procesy emocjonalne oraz dominacja bezpośredniego aspektu ucieleśnionego poznania**. Dodatkowo oczekuje się, że cechy osobowości takie jak otwartość na doświadczenie oraz ekstrawersja mogą pełnić funkcję moderującą, nasilając powyższe wpływy.

Najnowsze doniesienia wskazują na ścisłą zależność pomiędzy doświadczeniami dotykowymi (związanymi z działaniem), emocjami oraz procesami uwagi (Friedman, Förster, 2010, Förster 2011, Yiend, 2009). Problem badawczy odnoszący się do tych zależności został osadzony w problematyce mechanizmów arteterapii, która jest odmianą psychoterapii bazującą na technikach plastycznych, angażujących zmysł dotyku.

Badania podejmowane w obszarze psychoterapii (również arteterapii) mają na ogół wysoki stopień ogólności i złożoności. Dla kumulacji wiedzy o procesach usprawniających pomoc psychologiczną ważne jest badanie „*pojedynczych procesów występujących w terapii, zwanych mikroprocesami, czyli jednostkowymi zjawiskami mentalnymi; takimi jak koncentracja uwagi, tworzenie wyobrażeń...*” (Grzesiuk, 1994, s. 103). Zgodnie z tym postulatem, przygotowany eksperyment koncentruje się na procesach podstawowych a osadzony jest i interpretowany w szerszej problematyce wykorzystania aktywności wielozmysłowej w procesie pomocy psychologicznej (Gilroy, 2008).

W obszarze **psychoterapii** główny nacisk jak dotąd położony był na aktywność werbalną człowieka, tzw. *talking-cure* (por. Grzesiuk, 1994, 2006). Rosnąca liczba badań wskazuje, że wielu znaczących doświadczeń (np. wynikających ze stresu pourazowego) człowiek nie jest zdolny „wysławić”, a ich znaczenie afektywne i efektoryczne zawiera utrzymuje się na poziomie zmysłowym (Oster, Gould, 2000; Rubin, 2010).

Oprócz odniesienia do pomocy psychologicznej, wyniki badania mogą być wykorzystane w psychologii **edukacji** wyjaśniając korzyści wynikające z poznawania poprzez dotyk, oraz mechanizmy, które się za tym efektem kryją i zmienne odpowiedzialne za indywidualne różnice w tym zakresie. Kolejnym

zastosowaniem zgromadzonej wiedzy będzie odniesienie jej do **ergonomii i projektowania** użytkowego polegające na doprecyzowaniu stymulującej funkcji doznań dotykowych.

PRZEBIEG BADANIA: Uczestnicy eksperymentu laboratoryjnego (80 kobiet i 80 mężczyzn) zostaną poproszeni o wykonanie zadania plastycznego angażującego w różnym stopniu zmysł dotyku (Hinz, 2009). Wpływ doświadczeń dotykowych zostanie zmierzony poprzez określenie zmian w procesach uwagowych (zakres uwagi). Funkcjonowanie uczestników badania będzie monitorowane w sposób ciągły i nieinwazyjny poprzez wykorzystanie aparatury i oprogramowania umożliwiającego pomiar emocji oraz interpretację uruchomionego sposobu doświadczania (koncentracja na bieżącym doświadczeniu vs oderwanie od zadania) (Wilson, 2002). Badanie odbędzie się w Laboratorium Neurokognitywistyki Instytutu Psychologii UAM.